

Sydthy Årbog 1988

Plovmanden - Lars Pedersen, Sindrup - på omslaget er Susanne Tvermoes' bidrag til årbogen i stavnsbåndsåret. Smukkere markering af det jubilæumsår, der nu er ved at rinde ud, kunne vi ikke ønske os. Vi siger tak til Susanne Tvermoes.

Gunnar Kjær Mortensen - nu kommuneingeniør i Tranekær på Langeland - har ikke glemte Sydthy. Fra hans hånd bringer vi artiklen "Fæstebonde- Selvejrbonde", årbogens bidrag til 200-året for stavnsbåndets ophævelse.

Var Jyllands/Thys fæstebønder bedre stillede end deres sjællandske kolleger? - Et interessant forsøg på at besvare spørgsmålet står at læse i "Folk og Kultur 1988", årbog for dansk etnologi og folkemindevidenskab. I artiklen, "Det 'mørke' Jylland og 'Verdensmarkedet'", konkluderer Johs. Møllgaard:

" - Verdensmarkedet satte nye betingelser og gav nye muligheder, som for jyderne førte til organiseret studeopdræt og studeeksport. Men studeopdrættet krævede en særlig social organisation og en særlig kontrol med arbejdsstyrken, fordi pasning af levende dyr kræver omsorgsfuld pleje og vedvarende agtpågivenhed m.h.t. dyrenes trivsel. Dette krav om omsorg var ikke krævet af korndyrkeren. Høstudbyttet var mere afhængig af vind og vejr end af bondens omsorg, når først sædekornet var lagt. Motiveringen for at være omsorgsfuld over for opdrættet øges, når anerkendelse, prestige og en højere pris kommer den omsorgsfulde bonde til del. Disse betingelser for produktionen fremmede en struktur, hvor opdrættet blev

underlagt markedsmekanismen. Fæstebønderne blev tilskyndet til at opdrætte ungdyr til salg på det (relativt) frie marked, der med prisdannelsen som kontrolmekanisme sikrede varens kvalitet.

Studeopdræt krævede en stadig justering af kvægbesætningerne med hensyn til køn, aldersgruppe og antal i forhold til græs- og foder-situationen.

For staldgårdenes vedkommende skulle der store besætninger årlig genetableres efter engrossalget. Denne justering og genetablering af besætningerne indebar en betydelig lokal handel med kvæg, som i vid udstrækning blev overladt de jyske fæstebønder.

Den megen handel gennem århundreder gav jyderne deres vigtigste kulturelle særpræg. Den førte til mindre solidaritet, større individualisme og større foretagsomhed".

Som bebudet sidste år bringer vi et stikordsregister til de hidtil udkomne årbøger. Af praktiske årsager - tidsplan for trykning og udgivelse - er 1988 årbogen ikke omfattet af registeret, der findes side 90.

Stikordsregisteret er 3-delt, så man har mulighed for at søge under 1) person, 2) sted og 3) sag (emne). Forhåbentlig har vi hermed lettet anvendelsen af årbøgerne som opslagsværker.

Skulle medlemmerne/læserne mangle enkelte årgange, kan disse endnu købes, dog er 1984 årbogen udsolgt.

U.L.

*Hermed ønsker redaktionen
god læse- og skrivelyst!*

Kilde: Sydthy Årbog 1988, side 5.